

Drabina Diotymy

Scenariusz cyklu zajęć z filozofii/etyki dla klas IV-VIII

Cele ogólne

- rozwijanie umiejętności dostrzegania różnych punktów widzenia
- rozwijanie umiejętności uzasadniania podjętej decyzji
- rozwijanie wiedzy na temat piękna jako kategorii filozoficznej
- kształtowanie umiejętności prowadzenia dyskusji

Cele operacyjne

Uczeń:

- definiuje, jak rozumie piękno,
- bierze udział w dyskusji na temat piękna,
- analizuje fragment tekstu filozoficznego,
- charakteryzuje piękno, wykorzystując figurę drabiny Diotymy.

Treści kształcenia

- idea
- piękno
- drabina Diotymy

Metody nauczania

- metoda „śnieżnej kuli”
- analiza tekstu/obrazu
- dyskusja

Środki dydaktyczne

- tablica (klasyczna/interaktywna) + mazaki w różnych kolorach
- obraz przedstawiający Diotymę
- fragment tekstu dla każdego ucznia

Formy pracy

- praca z całym zespołem klasowym
- praca w parach
- praca w podgrupach
- praca indywidualna

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Lekcja 1

WAŻNE!

Na poprzedniej lekcji poproś uczniów, aby na kolejne spotkanie każdy przyniósł coś, co uważa za *piękne* – to może być rzecz, cytat, wspomnienie (zdjęcie) itd.

Część wstępna

Powitanie uczniów przez osobę prowadzącą lekcję, prezentacja tematu oraz przypomnienie zasad pracy (sygnalizujemy chęć zabrania głosu, słuchamy siebie nawzajem, nie przerywamy sobie wypowiedzi, dyskutujemy o poglądach, pomysłach, a nie o osobach itd.)

Wiodący problem: Czym jest piękno?

NaCoBeZU – Na Co Będziemy Zwracać Uwagę? – informacja o celach lekcji dla ucznia

Dzisiaj zajmiemy się poszukiwaniem odpowiedzi na pytanie, czym jest piękno.

Część główna

- **Śnieżna kula** – Nauczyciel prosi uczniów, aby w parach porozmawiali o tym, co uważają za piękne. Uczniowie wymieniają się spostrzeżeniami, pokazując przyniesione rzeczy, które według nich są piękne. Następnie nauczyciel prosi uczniów, aby połączyli się w czwórki i kontynuowali rozmowę o tym, co uważają za piękne. Na koniec każda grupa prezentuje, jak rozumie kategorię piękna i co u nich w grupie uznane zostało za piękne. Nauczyciel spisuje główne hasła na tablicy. Prezentacje uczniowskie podsumowujemy, zwracając uwagę na różne wymiary piękna w prezentowanych treściach.
- **Kim jest Diotyma?** – Nauczyciel pokazuje (wyświetla na ekranie) obraz Diotymy i zapowiada, że podczas dzisiejszej lekcji właśnie ta kobieta (kapłanka, filozofka) będzie

przewodnikiem po świecie piękna. Nauczyciel prosi uczniów o uważne przyjrzenie się postaci Diotymy oraz wynotowanie, w co jest ubrana, a także jakie atrybuty jej towarzyszą. Następnie zapraszamy uczniów do dyskusji – kim jest Diotyma? W trakcie trwania dziecięcych wypowiedzi zwracamy uwagę na pojawiające się kluczowe sformułowania.

- **Pozycja** – zwrócenie wzroku ku górze przy jednoczesnym postawieniu stóp na ziemi symbolizujące łączność zarówno z tym, co niebiańskie, jak i ziemskie.
- **Kolor szat** – biel i czerwień. Biel jest symbolem czystości i niewinności, a także odnowy życia duchowego. Natomiast czerwień odnosi się do energii, sił witalnych i aktywności. Połączenie bieli i czerwieni zapowiada więc, że Diotyma ma kontakt ze światem duchowym (światem idei – może być potrzeba wyjaśnienia tego pojęcia, jeśli uczniowie nie mieli go wprowadzanego na poprzednich lekcjach), ale jednocześnie jest pełna życia i witalności. Łączy więc pierwiastek cielesny z duchowym.
- **Lira** – symbolizuje pieśń, muzykę, harmonię, wiatr, miłość, intelekt, kontemplację. Warto zebrać skojarzenia dzieci odnoszące się do tego instrumentu i zachęcić je do próby połączenia tych skojarzeń z charakterystyką Diotymy – co one mówią o niej samej? Nauczyciel może poszerzyć wiedzę dzieci, wspominając, że w greckiej tradycji lira była atrybutem Apollina, opiekuna muzyki i poezji, a także Hermesa – patrona poetów, Orfeusza – muzyka i poety, Muzy Terpsichory, opiekunki radości i tańca, Erato – muzy poezji miłosnej i muzyki. Lira traktowana była jako instrument magiczny, symbol sztuki i klasycznego piękna.
- **Uczennice** – notują jej słowa, następuje więc przekazywanie wiedzy.
- **Odczytanie tekstu** – nauczyciel (najlepiej), bądź też chętny uczeń/uczennica odczytują na głos przygotowany przez prowadzącego fragment tekstu, a następnie uczniowie mają chwilę na samodzielną lekturę.

Część końcowa

- **Drabina** – Nauczyciel komentuje, że wkraczanie w świat piękna i głębsze rozumienie tej kategorii odbywa się stopniowo. Prosi uczniów o naskicowanie drabiny w zeszyte czy na kartce i próbę opisania kolejnych szczebli odkrywania idei piękna i naszego przywiązania do niego.

Lekcja 2

WAŻNE!

Na poprzedniej lekcji poproś uczniów, aby na kolejne spotkanie każdy przyniósł wykonaną na poprzednich zajęciach drabinę Diotymy.

Część wstępna

Powitanie uczniów przez osobę prowadzącą lekcję, prezentacja tematu oraz przypomnienie zasad pracy (sygnalizujemy chęć zabrania głosu, słuchamy siebie nawzajem, nie przerywamy sobie wypowiedzi, dyskutujemy o poglądach, pomysłach, a nie o osobach itd.)

Wiodący problem: Czym jest piękno?

NaCoBeZU – Na Co Będziemy Zwracać Uwagę? – informacja o celach lekcji dla ucznia

Dzisiaj kontynuujemy poszukiwanie odpowiedzi na pytanie, czym jest piękno.

Część główna

- **Drabina Diotymy** – Nauczyciel prosi uczniów, aby przypomnieli sobie tekst, który odczytywany był na poprzednich zajęciach. Następnie prosi, aby uczniowie w parach porozmawiali o tym, jak opisali poszczególne szczeble drabiny Diotymy (przykładowa notatka uczniowska w załączeniu). W końcowej części ćwiczenia nauczyciel moderuje dyskusję i omawia prawidłowe rozwiązanie:
 - miłość do jednego pięknego ciała (do wybranej osoby/rzeczy),
 - zauważenie piękna w innych osobach/rzeczach,
 - miłość do piękna duszy,
 - miłość do pięknych czynów i praw,
 - miłość do piękna nauk,
 - idea piękna.
- **Dlaczego kochamy piękno?** – dyskusja. Nauczyciel moderuje dyskusję. Zachęcamy dzieci do wyrażenia ich ogólnych odczuć na temat poszczególnych szczebli, prowadzących do idei piękna.
 - **Pytania do pierwszej części dyskusji**
 - Czy faktycznie jest tak, że piękno odkrywamy i uczymy się z nim obcować?
 - Co to znaczy kochać piękne ciało, daną osobę, rzecz?

- A co znaczy kochać piękno dusz?
- Jak rozumieć miłość do pięknych czynów czy praw?
- Co to znaczy piękno nauki? Czy można kochać naukę?
- Jak rozumieć piękno – co to znaczy rozumieć wąsko tę kategorię, a co to znaczy rozumieć szeroko.
- **Pytania do drugiej części dyskusji**
 - Czy człowiek jest tylko szczeblem na drabinie, po której wspinamy się do idei piękna? Jak rozumieć metaforę drabiny? – czy możliwe jest przeskakiwanie szczebli, co by się stało, gdyby drabina nie miała wszystkich szczebli itp.?
 - Czy kolejne szczeble drabiny zastępują czy uzupełniają poprzednie?
 - Czym się różni kochanie drugiej osoby od kochania Piękna?
 - Czy faktycznie piękno ciała jest mniej ważne niż piękno duszy?
 - Co dla ciebie znaczy obcowanie z pięknem? Jakie to uczucie, doznanie?

Część końcowa

- **Niedokończone zdania** – Nauczyciel prosi uczniów o dokończenie zdań:

Piękno to dla mnie...
Diotyma nauczyła mnie, że...
Najtrudniejsze w nauce Diotymy jest dla mnie...

Chętni uczniowie dzielą się swoimi myślami i odczytują zdania.

Opracowanie: Marta Kotarba

